

Nr 206.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till lag om fortsatt giltighet av valutalagen den 22 juni 1939 (nr 350), m. m.; given Stockholms slott den 8 april 1949.

Under åberopande av bilagda i statsrådet och lagrådet förda protokoll vill Kungl. Maj:t härmed föreslå riksdagen att
dels antaga härvid fogat förslag till lag om fortsatt giltighet av valutalagen den 22 juni 1939 (nr 350),
dels ock bifalla det förslag i övrigt om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Under Hans Maj:ts
Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

Ernst Wigforss.

Förslag

till

Lag**om fortsatt giltighet av valutalagen den 22 juni 1939 (nr 350).**

Härigenom förordnas, att valutalagen den 22 juni 1939¹, vilken jämlikt lag den 28 maj 1948 (nr 247) gäller till och med den 30 juni 1949, skall äga fortsatt giltighet till och med den 30 juni 1950.

¹ Senaste lydelse av 5 § se 1940:613.

Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 1 april 1949.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden WIGFORSS, SKÖLD, QUENSEL, DANIELSON, VOUGT, ZETTERBERG, NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, MOSSBERG, WEIJNE, KOCK, ANDERSSON.

Efter gemensam beredning med cheferna för justitie- och handelsdepartementen anför chefen för finansdepartementet, statsrådet Wigforss.

Genom valutalagen den 22 juni 1939 (nr 350) har Kungl. Maj:t erhållit befogenhet att, när riksdagen ej är samlad, under vissa förutsättningar förordna om inskränkning i olika hänseenden av förfoganderätten över utländska betalningsmedel m. m. Under tid, då riksdagen är samlad, äger Kungl. Maj:t enahanda befogenhet efter inhämtande av riksdagens samtycke. Lagen gällde ursprungligen till och med den 31 mars 1940 men har därefter erhållit fortsatt giltighet, senast genom lag den 28 maj 1948 (nr 247), enligt vilken giltighetstiden utsträckts till och med den 30 juni 1949. Genom lag den 28 juni 1940 (nr 613) erhöll 5 § valutalagen ändrad lydelse.

Med stöd av valutalagen utfärdades efter inhämtande av riksdagens samtycke valutaförordningen den 25 februari 1940 (nr 97). I denna förordning, vilken jämlikt valutalagen icke gäller längre än sagda lag äger giltighet, ha vissa ändringar genomförts genom förordningar den 17 maj 1940 (nr 348), den 28 juni 1940 (nr 614), den 9 maj 1941 (nr 244), den 20 oktober 1944 (nr 693) och den 26 januari 1945 (nr 16).

I en den 24 februari 1949 dagtecknad, till Kungl. Maj:t ställd skrivelse ha *fullmäktige i riksbanken och styrelsen för valutakontoret* anført, att rådande förhållanden nödvändiggjorde fortsatt giltighet av ifrågavarande lagstiftning. Någon ändring av valutalagen hade för närvarande icke ansetts erforderlig. I enlighet härmed hemställdes, att valutalagen måtte erhålla förlängd giltighet, förslagsvis under ytterligare ett år eller alltså till utgången av juni månad 1950.

I samma skrivelse ha fullmäktige i riksbanken och styrelsen för valutakontoret vidare föreslagit vissa ändringar i valutaförordningen. I detta hänseende har i skrivelsen anförts följande.

Det är av väsentlig betydelse för den enskilde ur valutasympunkt, om han är att betrakta såsom bosatt inom Sverige (s. k. valutainlänning) eller icke. Som bosatt här i riket anses enligt 1 § valutaförordningen, i vad angår fy-

sisk person, svensk medborgare med fast bostad i Sverige, så ock utlänning som haft fast bostad i Sverige sedan den 25 november 1939. Denna bestämmelse är numera föråldrad. Tidpunkten synes böra framflyttas, förslagsvis till den 1 januari 1947.

Frågan om lämnandet av kredit här i riket mot borgen av någon i utlandet bosatt är icke uttryckligen reglerad i valutaförordningen. Frågan har huvudsakligen betydelse antingen då utländskt bolag önskar finansiera investering i Sverige genom att svenskt dotterbolag här upptager kredit mot moderbolagets borgen i stället för att för finansieringen erforderliga medel överföras till Sverige eller då svenskt dotterbolag endast genom krediter i Sverige mot utländskt moderbolags borgen kan anskaffa medel för de transfereringar till utlandet — t. ex. på grund av utdelning — som i och för sig kunna medgivas. Valutaförordningen torde följaktligen böra kompletteras med en bestämmelse om att riksbankens tillstånd erfordras för iklädande av gäld mot borgen av någon i utlandet bosatt. Ifrågavarande bestämmelse torde kunna intagas under 6 § andra stycket som en särskild punkt mellan nuvarande punkterna 1) och 2). Rubriken till 6—9 §§ torde vidare böra kompletteras genom att orden »med mera» tillkomma.

Enligt 12 § valutaförordningen får »valutainlämning» icke utan riksbankens tillstånd förfoga över honom tillhöriga utländska betalningsmedel, utländska banktillgodohavanden och andra utländska fordringar på sådant sätt, att hans innehav av utländska betalningsmedel, utländska banktillgodohavanden och andra utländska fordringar därigenom förminskas. Bestämmelsen hindrar däremot icke att »valutainlämning» säljer värdepapper han har i utlandet till annan här i riket bosatt. Mot detta vore i och för sig intet att invända, om icke den nu ifrågavarande möjligheten utnyttjades av personer, som ämna emigrera, att skaffa sig tillgångar i utlandet utan tillstånd av valutakontoret. Bestämmelserna i 12 § torde med hänsyn härtill böra kompletteras med ett stadgande om att tillstånd erfordras för att den, som är bosatt här i riket, skall få förminska sitt innehav av utländska värdepapper. Om den nu ifrågasatta kompletteringen av 12 § genomföres, har riksbanken (valutakontoret) för avsikt att tillsvidare medgiva sådant undantag från bestämmelserna i paragrafen att fri handel tillåtes med i Sverige förvarade, härstädes börsnoterade utländska värdepapper.

Enligt 13 § första stycket må avtal om betalning annorledes än med vanliga betalningsmedel ej träffas med mindre det följer av handelsbruk eller annan sedvänja eller eljest betingas av omständigheterna. De *understrukna* uttrycken äro vaga och det har i praktiken visat sig, att de utnyttjats för att undvika att till Sverige hemtaga vissa inflytande utländska valutor. Det är därför önskvärt, att de *understrukna* uttrycken utgå.

Underlåtenhet att fullgöra den hembudsskyldighet och deklarationsskyldighet, varom förordnats jämlikt 10 resp. 16 §§ valutaförordningen, är straffsanktionerad enligt 19 § valutaförordningen. Användningen av straff som tvångsmedel i dessa fall förefaller emellertid ofta mindre lämplig. Då det synes effektivare att här använda vite för framtvingandet av de rättsplikter, som åläggas enligt nämnda bestämmelser, torde 10 och 16 §§ böra kompletteras med stadganden, som giva riksbanken möjlighet att genom vitesförläggande framtvinga fullgörande av hembuds- och deklarationsskyldigheten. Vid bifall härtill bör 24 § andra stycket utvidgas att avse uttagande även av vite som här avses.

Försök till brott mot valutaförordningen äro straffbelagda endast i så måtto, att i 20 § stadgas att lika med olovlig utförsel i strid mot 4 § eller olovlig införsel i strid mot 6 eller 7 § anses som försök därtill. Det har under valutaförordningens giltighetstid ofta visat sig föreligga ett behov

att kunna straffa försök i vidare utsträckning än som för närvarande är möjligt. Svårigheterna att bestämma när försök skall anses föreligga, göra emellertid att fullmäktige och valutakontorets styrelse icke nu anse sig böra föreslå en utvidgning av det straffbara området för försök annat än i ett fall, som tillika är det mest praktiska, nämligen försök att genom oriktig uppgift förskaffa sig rätt till förvärv eller föryttring av utländska betalningsmedel eller utländska fordringar mot vederlag i svenskt mynt eller till riksbankens tillstånd, där sådant erfordras. Fullbordat brott i dylikt avseende är straffbelagt enligt 19 § 3) valutaförordningen. Bestämmelse om strafförsök i fall, som här avses, torde böra införas som ett nytt stycke under 20 §.

Enligt vad som inhämtats torde förslag komma att avlåtas till årets riksdag om att ersätta förordningen den 3 mars 1916 om straff för olovlig varuutförsel m. m. med en ny lag i ämnet. Om så sker, torde 26 § valutaförordningen böra undergå därav föranledd formell ändring.

I enlighet härmed ha fullmäktige i riksbanken och styrelsen för valutakontoret hemställt, att 1, 6, 10, 12, 13, 16, 20, 24 och 26 §§ valutaförordningen måtte ändras i huvudsaklig överensstämmelse med vad i skrivelsen anförts. Vid skrivelsen har fogats förslag till författning i ämnet.

Enligt vid bankofullmäktiges skrivelse fogat utdrag av det hos fullmäktige förda protokollet i ärendet hade ledamöterna herrar *Björnsson*, *Gränebo* och *Hagberg* — med instämmande av herr *Åkerlund* — anmält skiljaktig mening i så måtto, att de ansett att de föreslagna ändringarna av 12 och 13 §§ valutaförordningen icke borde genomföras.

Över nämnda skrivelse ha, efter remiss, utlåtanden avgivits av *fullmäktige i riksgäldskontoret*, *bank- och fondinspektionen*, *Svenska bankföreningen* och *Sveriges allmänna exportförening*.

Vad först angår förslaget om förlängning av valutalagens giltighetstid har *Svenska bankföreningen* förklarat, att föreningen icke ville underlåta att framhålla nödvändigheten av att vårt land så snart som möjligt återvände till en ekonomisk politik, som möjliggjorde fria och naturliga förhållanden på valutaområdet. Det nuvarande tillståndet vore en hämsko på näringslivets och särskilt exportproduktionens utveckling och hindrade affärsförbindelser med utlandet. Vid avvecklingen av de regleringsbekymmer, som nu tyngde hela det ekonomiska livet, läte det sig emellertid icke göra att börja med avskaffande av valutalagstiftningen. Föreningen kunde därför icke motsätta sig förslaget om att valutalagen skulle erhålla förlängd giltighet till utgången av juni månad 1950.

Övriga remissinstanser ha tillstyrkt eller lämnat utan erinran förslaget om förlängning av giltighetstiden för valutalagen.

Beträffande förslaget om ändringar i valutaförordningen ha *fullmäktige i riksgäldskontoret* meddelat, att fullmäktige icke ansåge sig böra avgiva yttrande beträffande sagda förslag.

Bank- och fondinspektionen har anförst, att ur de synpunkter inspektionen hade att företräda funnes intet att erinra mot att 1, 6, 10, 12, 13, 16,

24 och 26 §§ valutaförordningen erhöles den ändrade lydelse, som föresloges i den remitterade framställningen. Vad åter angår den i 20 § sagda förordning föreslaga ändringen, varigenom skulle införas straff för försök till sådan gärning, som beskrevs i 19 § 3) i förordningen, ville inspektionen framhålla, att beskrivningen av ifrågasatt fullbordade brott icke vore tillfredsställande, i det att arten av de oriktiga uppgifter, varom här vore fråga, icke närmare angäves. Varje oriktig uppgift som föranledde att någon finge dispositionsrätt över utländsk valuta, kunde sålunda föranleda att straff ådömdes uppgiftslämnaren. Med hänsyn härtill ansåges inspektionen det olämpligt att genom kriminalisering av försök till brott, som här avsåges, ytterligare utvidga det redan nu svårbestämbara området för sådana brott, helst som det kunde antagas att desamma icke förekomme i så stor omfattning eller vore av sådan farlighetsgrad, att deras beivrande representerade ett betydande samhällsintresse. Inspektionen avstyrkte därför den ifrågasatta ändringen av 20 § valutaförordningen.

Svenska bankföreningen har anfört följande.

I fråga om de föreslagna ändringarna i valutaförordningen får föreningen till en början framhålla, att den i 1 § föreslagna ändringen av den relevanta tidpunkten för bestämmande av begreppet valutainlåning kan komma att medföra konsekvenser som icke äro önskvärda. Sålunda skulle den stora nya grupp av valutainlåningar, som därigenom uppkomme, plötsligen komma i ett väsentligen fördelaktigare läge än tidigare i fråga om inköp av såväl resevaluta som valutor för andra ändamål. Å andra sidan skulle de komma i ett sämre läge än förut därigenom att de skulle bli hembudsskyldiga beträffande utländska valutor enligt samma regler som gälla för svenskar. Detta skulle bli särskilt besvärande för utlåningar som måhända på grund av sin tjänst vistats i Sverige sedan 1947 års ingång. Möjligen skulle det också utlösa motåtgärder av diskriminerande art mot svenskar i andra länder. Föreningen vill fördenskull sätta i fråga, huruvida den i 1 § föreslagna ändringen verkligen är tillrådlig.

I 6 § valutaförordningen föreslås införande av en ny bestämmelse av innebörd, att riksbankens tillstånd skall fordras jämväl för iklädande av gäld mot borgen av någon i utlandet bosatt. Enligt vad föreningen har sig bekant praktiserar det sålunda föreslagna förfarings sättet i många fall redan nu. Föreningen anser det dock vara förenat med vissa betänkligheter att införa en formlig bestämmelse härom i förordningen. Det torde i de flesta fall vara för vårt land nyttigt företagsamhet som finansieras genom borgen av utlåningar, särskilt i det vanliga fall då utländskt moderbolag ikläder sig borgen för ett svenskt dotterbolag. Det i den remitterade skrivelsen omnämnda förslaget, att ett utländskt moderbolag finansierar investeringar i Sverige genom att låta det svenska dotterbolaget upptaga kredit mot moderbolagets borgen synes föreningen icke kunna rubriceras som något missbruk som bör stävjas. Och det kan starkt ifrågasättas om en vägran av tillstånd till sådan kredit verkligen skulle medföra, att moderbolaget i stället överförde för finansieringen erforderliga medel till Sverige. Inför risken att ej vid behov få hemtaga disponibla medel, torde sådana transaktioner icke vara särskilt lockande. Den i skrivelsen befarade risken, att ett svenskt dotterbolag skulle kunna lämna utdelning eller eljest överföra medel till utlandet med anlåtande av här upptagna krediter, synes också vara ett alltför speciellt fall för att motivera en lagstiftningsåtgärd.

Vidare bör beaktas den icke ovanliga situationen, att ett svenskt dotterföretag på basis av den utländska moderfirmans borgen träffat avtal med en bank om diskontering av varuväxlar intill ett visst belopp under viss tid. Sådana redan ingångna kreditavtal kunna uppenbarligen icke ensidigt hävas av banken och böra därför under alla förhållanden undantagas från lagstiftningen. Slutligen bör framhållas, att ett införande av den föreslagna bestämmelsen förmodligen komme att medföra, att andra länder vidtaga motsvarande åtgärder gentemot Sverige, något som uppenbarligen vore till nackdel för våra internationellt förgrenade exportindustrier.

I 12 § valutaförordningen har förslagits ett tillägg av innebörd, att riksbankens tillstånd skall erfordras för att den som är bosatt här i riket skall få förminska sitt innehav av utländska värdepapper. Samtidigt har i skrivelsen uttalats, att riksbanken har för avsikt att tillsvidare medgiva sådant undantag från denna bestämmelse, att fri handel tillåtes med i Sverige förvarade, härstädes börsnoterade utländska värdepapper. Den för den föreslagna ändringen åberopade bevekelsegrunden, nämligen att den nuvarande möjligheten till fri handel med utländska värdepapper kan utnyttjas av personer som ämna emigrera till att skaffa sig tillgångar i utlandet, kan i och för sig vara riktig. Men enligt föreningens mening innebär förslaget icke den logiska reagensen mot ett sådant missförhållande. Att på grund därav hindra handeln med i Sverige förvarade utländska värdepapper synes vara rätt meningslöst, då ju under alla förhållanden valutakontorets tillstånd erfordras för att utföra dem. Och att därvid göra skillnad på härstädes börsnoterade värdepapper och andra är ännu mer opåkallat. Vad beträffar i utlandet förvarade utländska värdepapper borde det enligt föreningens mening övervägas, huruvida man icke skulle kunna komma till rätta med de påtalade missförhållandena på ett enklare sätt genom att för kontrollen av innehav av dylika papper anlita ett förfarande liknande det som tillämpas i Holland och som innebär, att värdepapper få innehavas i utlandet endast genom en valutabank som ombud. En skedd försäljning av ett sådant värdepapper kan då icke föranleda papperets utlämnande, så länge valutaregleringen består. I anslutning härtill vill föreningen icke underlåta att framhålla, att förevarande ändringsförslag är ett typiskt exempel på den ofta och med beklagande konstaterade företeelsen, att en reglering föder nya regleringar som icke kunnat förutses.

I fråga om den i 13 § första stycket föreslagna ändringen, som innebär att sedvänja eller eljest föreliggande särskilda omständigheter icke längre skola kunna åberopas som skäl för att emottaga betalning annorledes än med vanliga betalningsmedel, vill föreningen endast uttala, att den nuvarande bestämmelsen onekligen är smidig och användbar och att det synes tvivelaktigt, huruvida de missbruk som förekommit äro så betydelsefulla, att de motivera den i och för sig beklagliga åtstramning som här föreslås.

Vad beträffar det i skrivelsen framlagda förslaget om att införa straff för försök att uppsåtligen genom oriktig uppgift förskaffa sig rätt till förvärv eller föryttring av valutor eller riksbankens tillstånd, där sådant erfordras, vill föreningen för sin del avråda från att vidtaga en sådan åtgärd. Straff för försök bör överhuvud icke förekomma inom sådana brottsgrupper, där försökskriterierna enligt sin natur äro dunkla och svåra att objektivt konstatera. I här avsedda fall skulle det i många fall vara omöjligt att fastställa vad som utgör ett uppsåtligt försök att genom oriktiga uppgifter förmå valutamyndighet att fatta beslut i viss riktning och vad som bottnar i ren okunnighet. Under sådana omständigheter bör ett straffrättsligt sett så allvarligt steg som kriminalisering av försök icke tagas, om icke särskilt angelägna skäl föreligga därtill, något som för visso icke är fallet. Den om-

ständigheten, att överträdelse av valutabestämmelserna åtalas endast efter valutakontorets medgivande, försvagar icke den här förda argumenteringen.

Slutligen vill föreningen uttala, att den tendens till skärpning av de valutareglerna bestämmelserna, som det remitterade förslaget är ett uttryck för, enligt bankföreningens mening är mycket beklaglig, då den i sin mån är ägnad att alltmera försvåra den återgång till fria och naturliga förhållanden på valutaområdet, som är en förutsättning för en lyckosam utveckling av våra affärsförbindelser med utlandet.

Sveriges allmänna exportförening har till en början uttalat, att det måste i och för sig betecknas såsom beklagligt att vid nuvarande tidpunkt en ytterligare skärpning befundes erforderlig av en kristidsförordning, vilken baserade sig på en lag tillkommen för att vid krig eller krigsfara eller eljest under utomordentliga, av krig föranledda förhållanden skydda vårt lands penningväsen. Emellertid funne sig föreningen i stort sett kunna biträda det framlagda förslaget, varvid föreningen utginge från att vid tillämpningen av de ifrågakvarande bestämmelserna skälig hänsyn i varje särskilt fall komme att tagas till det praktiska livets krav.

Föreningen har vidare anfört:

1) En framflyttning av den tidpunkt, som skall vara avgörande för hurvida en till Sverige inflyttad utlänning är att betrakta såsom s. k. valutainlämning, från den 25 november 1939 till den 1 januari 1947 synes föreningen i och för sig väl motiverad (1 § i valutaförordningen). Föreningen utgår dock från att skälig hänsyn vid tillämpningen kommer att tagas till det i många fall rimliga intresset hos utländska medborgare, som inflyttat till Sverige före den 1 januari 1947, att bliva befriade från skyldighet att till riksbanken hembjuda sina i utlandet placerade tillgångar. Det anförda gäller ej minst sådana f. d. svenska medborgare, som i yngre år emigrerat och förlorat sitt svenska medborgarskap men på äldre dagar återvänt till hemlandet.

2) Det föreslagna införandet i 6 § av en bestämmelse av innebörd, att tillstånd av riksbanken skall vara erforderligt för lämnande av försträckning emot borgen av någon som är bosatt utomlands, synes ej direkt beröra svenska exportintressen. Handhavandet av den nya bestämmelsen, vilken framför allt torde komma att beröra utländska företags finansiering av dotterbolag i Sverige, bör emellertid ske på sådant sätt, att därav träffade länder icke föranledas till repressalier, vilka skulle kunna kännbart drabba svenska dotterbolags verksamhet i utlandet.

3) Föreningen vill i och för sig icke motsätta sig den föreslagna kompletteringen av 12 § med ett stadgande om att tillstånd skall erfordras för att den, som är bosatt här i riket, skall få förminska sitt innehav av utländska värdepapper. Härvid förutsättes givetvis, att riksbanken (valutakontoret) fullföljer sin avsikt att medgiva sådant undantag från bestämmelserna i paragrafen, att fri handel tillåtes med i Sverige förvarade, härstädes börsnoterade utländska värdepapper. Föreningen utgår vidare från att vid utflyttning ur riket av svenska affärsmän, som vilja grunda en verksamhet i utlandet, det ifrågakvarande stadgandet kommer att tillämpas under vederbörligt hänsyntagande till de i varje särskilt fall föreliggande omständigheterna.

4) Till det föreslagna borttagandet ur 13 § av uttrycket »eller annan sedvänja eller eljest betingas av omständigheterna» ställer sig föreningen mera tveksam. Under vissa förhållanden är det möjligt, att den nya lydelsen skulle bliva till nackdel för exportföretagen, nämligen i de understundom inträf-

fande fall då betalning måste godtagas i form av varor för att hindra infrysning av svenska exporttillgodohavanden. För den händelse den föreslagna ändringen likväl kommer till stånd, bör i varje fall möjlighet till dispens i dylika särskilda fall hållas öppen.

5) Föreningen har ingen erinran emot de föreliggande förslagen om dels införande av vitesföreläggande såsom tvångsmedel vid underlåtenhet att fullgöra hembuds- eller deklarationsskyldighet jämlikt 10 resp. 16 §§, dels utvidgning av det straffbara området till att avse även försök att genom oriktig uppgift uppsåtligen förskaffa sig rätt till förvärv eller föryttring av utländska betalningsmedel eller utländska fordringar mot vederlag i svenskt mynt (20 §).

Föreningen har härefter förklarat att — ehuru frågan ej fölle inom de delar av valutaförordningen, som nu vore föremål för översyn — föreningen ville fästa uppmärksamheten på önskvärdheten av en uppmjukning av 5 § 3 mom. valutaförordningen. I nämnda moment stadgades, att tillstånd av riksbanken erfordrades därest den, som vore bosatt här i riket, skulle verkställa inbetalning å eller överföring till konto eller räkning, som här fördes till förmån för någon som vore bosatt i utlandet, eller eljest verkställa betalning till eller till förmån för i utlandet bosatt person. Denna bestämmelse vållade ofta svårigheter för de exportföretag, som sände ut sina anställda för tjänstgöring hos dotterbolag eller andra företag i utlandet. I sådana fall önskade ej sällan hemmaföretaget för den anställdes räkning betala inom Sverige regelbundet förekommande utgifter av personligt slag, såsom pensionsavgifter, livförsäkringspremier och periodiska understöd till anhöriga. Tillstånd till dylika betalningar syntes emellertid i praktiken lämnas endast i undantagsfall, detta under motivering, att den anställda rätteligen själv borde till Sverige remittera dylika betalningar. Med hänsyn till svårigheterna att från vissa länder erhålla tillstånd att för dylika ändamål transferera erforderliga belopp till Sverige syntes det föreningen, som om en revidering av ifrågasvarande paragraf vore behövlig. En smidigare bestämmelse på denna punkt skulle göra det lättare för exportföretagen att kunna sända ut kvalificerad svensk personal för tjänstgöring i utlandet.

Departementschefen. I enlighet med vad bankofullmäktige och styrelsen för valutakontoret föreslagit torde valutalagen — vars giltighetstid utgår den 30 juni 1949 — böra erhålla giltighet jämväl för tiden därefter. Någon ändring i valutalagen ifrågasättes icke för närvarande. Jag förordar sålunda, att valutalagen i sin nuvarande lydelse förlänas fortsatt giltighet under tiden till och med den 30 juni 1950.

Såsom framgår av den föregående redogörelsen ha bankofullmäktige och styrelsen för valutakontoret hemställt om vissa ändringar i valutaförordningen.

1 § nämnda förordning har föreslagits ändrad så att den tidpunkt, som är avgörande för huruvida en till Sverige inflyttad utlänning är att betrakta såsom valutainlämning, framflyttas från den 25 november 1939 till den 1 januari 1947. En dylik ändring i fråga om valutaförordningens räckvidd sy-

nes motiverad med hänsyn till att åtskilliga år numera förflutit sedan valutalagstiftningen sattes i tillämpning. Den föreslagna ändringen torde sålunda böra genomföras.

I anledning av exportföreningens uttalande, att skäligen hänsyn vid valutaförordningens tillämpning bör tagas till det i många fall rimliga intresset hos utländska medborgare, som inflyttat till Sverige under tiden den 25 november 1939—den 31 december 1946, att bliva befriade från skyldighet att till riksbanken hembjuda sina i utlandet placerade tillgångar, vill jag understryka angelägenheten av att valutalagstiftningen icke tillämpas strängare än vad som är nödvändigt för att tillgodose syftet med denna lagstiftning. I anslutning härtill må erinras om att riksbanken enligt 17 § valutaförordningen äger medgiva befrielse från eller lindring i de skyldigheter, som äro angivna i förordningen.

I 6 § har föreslagits införandet av en ny bestämmelse av innehåll, att tillstånd av riksbanken erfordras, därest den som är bosatt här i riket skall iklåda sig gäld mot borgen av någon som är bosatt i utlandet. Enligt vad bankföreningen upplyst har redan nu i många fall förekommit, att riksbankens samtycke inhämtats vid kreditavtal varom här är fråga. De olägenheter och komplikationer som enligt bankföreningens och exportföreningens uttalanden skulle kunna uppkomma, därest den föreslagna nya bestämmelsen upptoges i valutaförordningen, torde med en smidig tillämpning kunna i huvudsak undvikas. Med hänsyn härtill och då den föreslagna bestämmelsen synes erforderlig för att förhindra illojala transaktioner, tillstyrker jag att valutaförordningen kompletteras i enlighet med det föreliggande förslaget. Samtidigt härmed bör underrubriken närmast före 6 § jämkas.

Något särskilt undantagsstadgande beträffande redan ingångna kreditavtal synes icke erforderligt. Redan ianspråktaga borgensåtaganden beröras icke av den nya bestämmelsen och i övrigt torde det ankomma på riksbanken (valutakontoret) att utfärda sådana tillämpningsföreskrifter af några svårigheter vid den nya bestämmelsens ikraftträdande icke uppstå.

Bankofullmäktige och styrelsen för valutakontoret ha vidare hemställt om sådan ändring i valutaförordningen, att i 12 § upptages ett stadgande av innebörd, att den som är här i riket bosatt icke utan riksbankens tillstånd får förminska sitt innehav av utländska värdepapper.

Bankföreningen har mot detta förslag invänt, att såvitt angår i utlandet förvarade utländska värdepapper de påtalade missförhållandena lättare skulle kunna avhjälpas genom det i Holland tillämpade systemet, som innebär att värdepapper få innehavas i utlandet endast genom valutabank såsom ombud. Emellertid torde detta system — som enligt uppgift från valutakontoret närmare övervägts i samband med framläggandet av de nu föreliggande förslagen till ändringar i valutaförordningen — vara förhållandevis omständligt och innebära ett mera omfattande ingripande än som är erforderligt i förevarande fall. Med hänsyn härtill och då anledning icke torde föreligga att i detta hänseende genomföra en åtskillnad mellan i Sverige

och i utlandet förvarade utländska värdepapper tillstyrker jag det förslag till ändring av 12 §, som framlagts av bankofullmäktige och styrelsen för valutakontoret. Jag får i detta sammanhang erinra om att, därest den föreslagna bestämmelsen genomföres, riksbanken har för avsikt att tillsvidare medgiva fri handel med i Sverige förvarade, härstädes börsnoterade utländska värdepapper.

Enligt 13 § första stycket valutaförordningen i dess nuvarande lydelse må avtal om betalning annorledes än med vanliga betalningsmedel ej träffas »med mindre det följer av handelsbruk eller annan sedvänja eller eljest betingas av omständigheterna». Denna bestämmelse föreslås skärpt på så sätt att avtal om betalning annorledes än med vanliga betalningsmedel icke må träffas såvitt ej annat följer av handelsbruk. Då den hittills gällande bestämmelsen synes alltför vittomfattande och enligt uppgift från valutakontoret varit till hinder vid dess arbete att säkerställa, att till Sverige i största möjliga utsträckning hemtoges intjänta utländska valutor, torde den föreslagna skärpningen böra komma till stånd. Jag vill erinra om att möjlighet föreligger för riksbanken att med stöd av 17 § valutaförordningen bevilja dispens jämväl från bestämmelserna i 13 §.

I förslaget av bankofullmäktige och styrelsen för valutakontoret ha därjämte upptagits nya stadganden om rätt för riksbanken att förelägga vite vid underlåtenhet att fullgöra viss hembuds- eller uppgiftsskyldighet, varom i 10 resp. 16 § förmåles. Även dessa förslag, som icke föranlett någon erinran från remissinstansernas sida, anser jag mig böra godtaga.

Slutligen ha bankofullmäktige och styrelsen för valutakontoret hemställt om en utvidgning av bestämmelserna i 20 § om straff för försök. Det är givet att vissa betänkligheter kunna anföras mot detta förslag. Emellertid har erfarenheten visat behovet av att kriminalisera försök att genom oriktiga uppgifter förskaffa sig rätt till förvärv eller föryttring av utländska betalningsmedel eller utländska fordringar mot vederlag i svenskt mynt eller riksbankens tillstånd, där sådant erfordras. Det bör även framhållas att, därest straffbestämmelserna utvidgas på förslaget sätt, stadgandet i 24 § första stycket erbjuder en viss garanti för att åtal icke anhängiggöres i andra fall än då så bör ske; i nämnda författningsrum stadgas att åtal icke må anhängiggöras annat än efter angivelse av riksbanken. Vid nu angivna förhållanden och med beaktande jämväl av att exportföreningen i sitt remissyttrande uttryckligen förklarat sig icke hava någon erinran mot den föreslagna utvidgningen av straffbestämmelserna anser jag mig — om än med tvekan — kunna godtaga förslaget.

Exportföreningen har i sitt remissyttrande understrukit önskvärdheten av att 5 § 3 mom. valutaförordningen uppmjukades i syfte att möjliggöra för exportföretag att verkställa utbetalningar här i landet för personer, tjänstgörande hos dotterbolag eller andra företag i utlandet. Då emellertid enligt vad från valutakontoret under hand framhållits dispens kan beviljas för dylika utbetalningar, torde någon ändring av valutaförordningen i nu ifrågavarande hänseende icke vara påkallad. Jag vill tillägga att jag härvid för-

utsätter, att dispens i erforderlig omfattning meddelas i sådana fall då svårigheter föreligga att transferera de erforderliga beloppen från det främmande landet till Sverige.

I enlighet med vad i det föregående anförts ha inom finansdepartementet upprättats förslag till

- 1) lag om fortsatt giltighet av valutalagen den 22 juni 1939 (nr 350) samt
- 2) förordning om ändring i valutaförordningen den 25 februari 1940 (nr 97).

Av dessa författningsförslag — vilka torde såsom *bilaga*¹ få fogas vid statsrådsprotokoilet för denna dag — torde det förstnämnda böra underställas lagrådets granskning.

Föredragande departementschefen hemställer härefter, att lagrådets utlåtande över nyssnämnda förslag till *lag om fortsatt giltighet av valutalagen den 22 juni 1939 (nr 350)* måtte för det i § 87 regeringsformen omförmälda ändamålet inhämtas genom utdrag av protokollet.

Denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan bifaller Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten.

Ur protokollet:

Erik Skiöld.

¹ Av de i bilagan upptagna författningsförslagen har förslaget till lag om fortsatt giltighet av valutalagen den 22 juni 1939 (nr 350), som är likalydande med det vid propositionen fogade lagförslaget, här uteslutits.

Bilaga.

F ö r s l a g

till

förordning om ändring i valutaförordningen den 25 februari 1940 (nr 97).

Härigenom förordnas, att 1, 6, 10, 12, 13, 16, 20, 24 och 26 §§ samt under-
rubriken till 6—9 §§ valutaförordningen den 25 februari 1940¹ skola erhålla
ändrad lydelse på sätt nedan angives.

Gällande lydelse.

1 §.

I denna — — — svenskt mynt.

Såsom bosatt här i riket anses en-
ligt denna förordning, i vad angår
fysisk person, svensk medborgare
med fast bostad i Sverige, så ock ut-
länning, som haft fast bostad i Sve-
rige sedan den 25 november 1939. Ju-
ridisk person skall anses vara bosatt
i det land, där styrelsen har sitt säte
eller, om styrelse icke finnes, där
huvudkontoret är beläget.

Föreslagen lydelse.

I denna — — — svenskt mynt.

Såsom bosatt här i riket anses en-
ligt denna förordning, i vad angår
fysisk person, svensk medborgare
med fast bostad i Sverige, så ock ut-
länning, som haft fast bostad i Sve-
rige sedan den 1 januari 1947. Ju-
ridisk person skall anses vara bosatt
i det land, där styrelsen har sitt säte
eller, om styrelse icke finnes, där
huvudkontoret är beläget.

Om införsel av betalningsmedel och värdepapper, så ock om försäljning av värdepapper.**Om införsel av betalningsmedel och värdepapper, så ock om försäljning av värdepapper med mera.**

6 §.

Betalningsmedel så — — — till riket.

Tillstånd av riksbanken vare ock
erforderligt, därest

1) den, som är bosatt här i riket,
skall, i annat fall än i första stycket
avses, direkt eller genom annans för-
medling mottaga betalning från nå-
gon, som är bosatt i utlandet, eller

Betalningsmedel så — — — till riket.

Tillstånd av riksbanken vare ock
erforderligt, därest den, som är bo-
satt här i riket, skall

1) direkt eller genom annans för-
medling, i annat fall än i första styc-
ket avsces, mottaga betalning från nå-
gon, som är bosatt i utlandet;

¹ Senaste lydelse se beträffande 6, 13 och 26 §§ 1944:693, beträffande 10 § 1940:348 samt beträffande 16 och 24 §§ 1945:16.

Gällande lydelse.

2) den, som är bosatt här i riket, skall ikläda sig gäld till någon som är bosatt i utlandet, där ej fråga är om ingående av köpeavtal på inom branschen allmänt tillämpade köpevillkor eller om vidtagande av därmed jämförliga åtgärder.

Föreslagen lydelse.

2) lämna försträckning mot säkerhet av borgen av någon, som är bosatt i utlandet; eller

3) ikläda sig gäld till någon som är bosatt i utlandet, där ej fråga är om ingående av köpeavtal på inom branschen allmänt tillämpade köpevillkor eller om vidtagande av därmed jämförliga åtgärder.

10 §.

Utländska betalningsmedel — — —
— valutalagen sägs.

I fråga — — — såsom innehavare.

Yppas vid — — — mening, mellanmeningen.

Utländska betalningsmedel — — —
— valutalagen sägs.

I fråga — — — såsom innehavare.

Yppas vid — — — mening, mellanmeningen.

Underlåter någon att fullgöra skyldighet, som i första stycket sägs, äger riksbanken förelägga honom lämpligt vite.

12 §.

Ändå att — — — under c) sägs.

Vad sålunda är stadgat skall äga motsvarande tillämpning i fråga om andra utländska fordringar än banktillgodohavanden, där fordringarna tillhöra någon här i riket bosatt.

Ändå att — — — under c) sägs.

Vad sålunda är stadgat skall äga motsvarande tillämpning i fråga om andra utländska fordringar än banktillgodohavanden, så ock beträffande utländska värdepapper, där fordringarna eller värdepapperen tillhöra någon här i riket bosatt.

13 §.

Här i riket bosatt, som gentemot utlandet äger rätt att kräva betalning eller som ådragit sig betalningsskyldighet gentemot utlandet, må ej medgiva anstånd med eller uppskjuta betalningen eller träffa avtal om betalning annorledes än med vanliga betalningsmedel med mindre det följer av handelsbruk eller annan sedvänja eller eljest betingas av omständigheterna.

Här i riket bosatt, som gentemot utlandet äger rätt att kräva betalning eller som ådragit sig betalningsskyldighet gentemot utlandet, må ej medgiva anstånd med eller uppskjuta betalningen eller träffa avtal om betalning annorledes än med vanliga betalningsmedel, såvitt ej annat följer av handelsbruk.

Gällande lydelse.

Ej heller — — — liknande åtgärder.

En var — — — gentemot utlandet.

Den som, — — — bosatt person.

I förpliktelse, — — — eller guldmynt.

Där så erfordras för nödig upplysnings vinnande, äger riksbanken vid lämpligt vite förelägga uppgiftsskyldig att för riksbanken eller den, som handlar å riksbankens vägnar, tillhandahålla sina handelsböcker jämte därtill hörande handlingar.

Föreslagen lydelse.

Ej heller — — — liknande åtgärder.

En var — — — gentemot utlandet.

Den som, — — — bosatt person.

I förpliktelse, — — — eller guldmynt.

Underlåter någon att fullgöra uppgiftsskyldighet varom ovan sägs, äger riksbanken förelägga honom lämpligt vite. Riksbanken äger jämväl, där så erfordras för nödig upplysnings vinnande, vid lämpligt vite förelägga uppgiftsskyldig att för riksbanken eller den, som handlar å riksbankens vägnar, tillhandahålla sina handelsböcker jämte därtill hörande handlingar.

20 §.

Lika med — — — försök därtill.

Lika med — — — försök därtill.

Vad i 19 § är stadgat angående straff för den som uppsåtligen genom oriktig uppgift förskaffar sig rätt eller tillstånd, som avses i nämnda paragraf under 3), skall äga tillämpning jämväl beträffande den som uppsåtligen genom oriktig uppgift försöker skaffa sig sådan rätt eller sådant tillstånd.

24 §.

Brott mot — — — allmän domstol.

Det ankommer på vederbörande länsstyrelse att på framställning av riksbanken, efter prövning av förekommande förhållanden, förordna om uttagande av vite, som i 16 § fjärde stycket sägs.

Brott mot — — — allmän domstol.

Det ankommer på vederbörande länsstyrelse att på framställning av riksbanken, efter prövning av förekommande förhållanden, förordna om uttagande av vite, som i 10 § fjärde stycket eller 16 § fjärde stycket sägs.

Gällande lydelse.

Föreslagen lydelse.

26 §.

I fråga om de i 4 §, 6 § första stycket och 7 § meddelade förbud skall vad i förordningen den 3 mars 1916 om straff för olovlig varuutförsel m. m. och lagen den 8 juni 1923 om straff för olovlig varuinförsel är om beslag och tillsyn stadgat äga motsvarande tillämpning; dock att undersökning å person må å ort och i den ordning, som i sagda förordning och lag stadgas, företagas närhelst anledning därtill föreligger.

Där det — — — postverkets vård.

I fråga om de i 4 §, 6 § första stycket och 7 § meddelade förbud skall vad i gällande författningar om straff för olovlig varuutförsel eller varuinförsel är stadgat angående beslag och tillsyn äga motsvarande tillämpning; dock att undersökning å person må å ort och i den ordning, som i nämnda författningar stadgas, företagas närhelst anledning därtill föreligger.

Där det — — — postverkets vård.

Denna förordning träder i kraft dagen efter den, då förordningen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling.

Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 8 april 1949.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, QUENSEL, DANIELSON, VOUGT, ZETTERBERG, NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, MOSSBERG, WEIJNE, KOCK, ANDERSSON.

Efter gemensam beredning med cheferna för justitie- och handelsdepartementen anmäler chefen för finansdepartementet, statsrådet Wigforss, lagrådets den 8 april 1949 avgivna utlåtande över det till lagrådet den 1 april 1949 remitterade förslaget till lag om fortsatt giltighet av valutalagen den 22 juni 1939 (nr 350).

Föredraganden anför.

Lagrådet har lämnat förslaget till lag om fortsatt giltighet av valutalagen utan erinran. Detta förslag torde genom proposition bära föreläggas riksdagen till antagande.

Samtidigt härmed bör framställning göras till riksdagen om bemyndigande för Kungl. Maj:t att meddela förordnande som avses i 1 § valutalagen i överensstämmelse med det förslag till förordning om ändring i valutaförordningen den 25 februari 1940 (nr 97), som fogats vid statsrådsprotokollet den 1 april 1949.

Under återopande av vad sålunda anförts får jag hemställa att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels antaga nyssnämnda förslag till lag om fortsatt giltighet av valutalagen den 22 juni 1939 (nr 350),

dels ock medgiva, att Kungl. Maj:t må meddela förordnande som avses i 1 § valutalagen i överensstämmelse med det förslag till förordning om ändring i valutaförordningen den 25 februari 1940 (nr 97), som fogats vid statsrådsprotokollet den 1 april 1949.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan förordnar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten, att proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

Erik Berggren.